

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яніцька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинович

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитоновна Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галупова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

Яніцька Інна Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА

Цифровізація правосуддя в Україні є одним із ключових напрямів реформування судової системи в умовах євроінтеграційних процесів, а також викликів, пов'язаних із воєнним станом і глобальними кризами. Впровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій у сфері цивільного судочинства спрямоване на забезпечення доступності правосуддя, підвищення ефективності судового розгляду та оптимізацію процесуальної взаємодії між судом і учасниками справи. Особливого значення набуває розвиток дистанційних форм участі у судовому процесі, які дозволяють забезпечити безперервність здійснення правосуддя незалежно від зовнішніх обставин

Розвиток дистанційних форм здійснення правосуддя в Україні є закономірним етапом цифрової трансформації цивільного судочинства. Вперше відповідні механізми були закріплені у Цивільному процесуальному кодексі України ще у 2012 році, а з 2017 року вони зазнали подальшого нормативного вдосконалення та розширення практичного застосування [1].

Суттєвий імпульс розвитку дистанційного судочинства був зумовлений пандемією 2020 року, що сприяло активному впровадженню електронних способів комунікації між судом та учасниками процесу. Зокрема, набули поширення такі інструменти, як електронне повідомлення сторін, надсилання процесуальних документів електронною поштою, використання смс- інформування, а також оприлюднення інформації на офіційному веб-порталі судової влади України.

Водночас ключове значення повноцінної дистанційної участі у судовому розгляді має функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яка виступає базовим інструментом автоматизації процесів у сфері правосуддя та забезпечує ефективну взаємодію між судом і учасниками справи.

Сучасні наукові дослідження серед основних недоліків використання електронних доказів у цивільному процесі виокремлюють підвищені ризики втрати або пошкодження інформації внаслідок технічних збоїв чи впливу шкідливого програмного забезпечення, а також необхідність посилення захисту даних від несанкціонованого доступу та їх фальсифікації.

Як підкреслює А. Ю. Камайко, електронні докази поступово набувають статусу одного з провідних джерел доказової інформації, що підтверджується практикою технологічно розвинених країн, і в подальшому їх роль в Україні лише зростатиме.

Водночас, за визначенням Н. М. Грабар, електронні докази слід розуміти як інформацію в електронній формі, отриману законним шляхом, яка містить відомості про обставини справи та подається до суду у встановленому порядку з метою захисту порушених невизнаних або оспорюваних прав [2].

Важливим складником дистанційного правосуддя є також проведення судових засідань у режимі відеоконференції. З одного боку, такий формат забезпечує можливість здійснення правосуддя навіть за умов обмеженої фізичної присутності учасників. З іншого – він породжує низку процесуальних труднощів, зокрема пов'язаних із фіксацією технічних збоїв, ідентифікацією учасників, гарантуванням конфіденційності та запобіганням сторонньому впливу на хід судового розгляду. Крім того, виникають складнощі при оцінці доказів, отриманих під час засідань із технічними проблемами, що може ускладнювати встановлення фактичних обставин справи та впливати на обґрунтованість і легітимність судових рішень.

Суттєвим напрямом удосконалення дистанційного правосуддя є забезпечення належного рівня інформаційної безпеки та конфіденційності, що передбачає використання захищених каналів зв'язку, сертифікованого програмного забезпечення для відеоконференцій, а також встановлення чітких вимог до умов участі особи у засіданні з метою недопущення втручання. Не менш актуальним є розвиток технічної інфраструктури судової системи та забезпечення учасників процесу доступом до стабільного інтернет-з'єднання і необхідних технічних засобів, зокрема шляхом створення спеціально обладнаних пунктів доступу.

Водночас, доцільним є запровадження єдиних стандартів фіксації та зберігання відеозаписів судових засідань, що забезпечить можливість їх подальшого використання для перевірки перебігу процесу та оцінки доказів. Окремої уваги потребує підвищення рівня цифрової компетентності суддів, працівників апарату суду та часників справи через системне навчання і розроблення відповідних методичних рекомендацій, що сприятиме ефективному використанню інструментів дистанційного правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Татулич І. Ю. Дистанційне провадження в цивільному судочинстві в період пандемії та під час війни. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 2. С. 86-91. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/1084/1005>
3. Клипа О. П. Дистанційне правосуддя в Україні: цивільно-процесуальний контекст реалізації та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2025. Вип. 92(1). С. 408-412.

Ключові слова: дистанційна форма, судовий процес, правосуддя, відеоконференція, докази, електронні докази, цивільний процес, цивільне судочинство.

Key words: remote form, trial, justice, videoconference, evidence, electronic evidence, civil process, civil proceedings.